

Aan de staatssecretaris van Justitie & Veiligheid
Heer Van der Burg
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Onderwerp
Zorgen opvang vluchtelingen

Uw brief van
-
Uw kenmerk
-

Datum
24 maart 2022
Ons kenmerk
2022/0020/JG/MB/HvE

Geachte heer van der Burg,

De inzet van de overheid en bevolking om de Oekraïense vluchtelingen hier een veilig onderkomen te geven is groot. Dat laat zien dat veel mogelijk is als de nood hoog is.

In deze brief vragen het College voor de Rechten van de Mens, de Nationale ombudsman/Veteranenombudsman en de Kinderombudsman uw aandacht voor de groep asielzoekers en statushouders die al geruime tijd in Nederland verblijven. Zij moeten van noodopvang naar noodopvang verhuizen, zonder zicht op een duurzame plek in onze samenleving. De mensenrechten en kinderrechten van deze groep zijn in het gedrang. In het bijzonder vragen wij uw aandacht voor de Afghaanse evacuees onder hen.

Oproep: plaats Afghaanse gezinnen op korte termijn duurzaam in de gemeente waaraan zij zijn gekoppeld

Afghaanse evacuees met status zijn veelal reeds aan een gemeente gekoppeld, maar verblijven desondanks nog steeds in een noodopvang. De betreffende gemeenten hebben nog geen woonruimte beschikbaar. Onder deze evacuees zijn veel gezinnen met (jonge) kinderen. Deze kinderen lopen schade op in hun ontwikkeling, door het gevoel van stress en uitzichtloosheid van hun ouders, door de kleine ruimtes waarin zij met velen verblijven en door de discontinuïteit in hun sociale omgeving en onderwijs. Dit is in strijd met het Kinderrechtenverdrag, dat overheden verplicht de ontwikkeling van kinderen te beschermen.

Het is belangrijk dat (verdere) ontwikkelschade voor kinderen wordt voorkomen. En om hun ouders de kans te geven op een geslaagde inburgering. Daarom roepen we de overheid met klem op om, in ieder geval de Afghaanse gezinnen met een status, duurzaam te plaatsen in de gemeente waaraan zij reeds gekoppeld zijn. Zo kunnen zij een begin maken met het opbouwen van een toekomst in Nederland. Het alternatief; deze gezinnen opnieuw onderbrengen in tijdelijke verblijfplaatsen, is zowel vanuit mensenrechtelijk perspectief als vanuit kinderrechtenperspectief onaanvaardbaar.

Wij vragen u om samen met gemeenten de uitplaatsing van Afghaanse evacuees op zeer korte termijn te realiseren, zodat de kinderen na de meivakantie daar kunnen starten met het onderwijs.

Noodopvang

In oktober 2021 brachten wij een bezoek aan de noodopvang in Heumensoord, nadat wij verontrustende signalen kregen over de opvang van de Afghaanse evacuees. Deze signalen ontvingen we onder meer van Nederlandse veteranen die hebben gediend in Afghanistan. Zij maakten zich zorgen over hun voormalige tolken, met wie zij zich nog altijd nauw verbonden voelen.

Tijdens het bezoek constateerden wij dat de noodopvang volstrekt ongeschikt is voor een verblijf langer dan een paar weken. Een groot gebrek aan privacy, en onduidelijkheid over de duur van de situatie, zorgden voor lichamelijke en mentale problemen onder de bewoners. Naar aanleiding van dit bezoek riepen we de toenmalige staatssecretaris van Justitie en Veiligheid op de noodopvang in Heumensoord te sluiten (8 november 2021).

Ook gaven we aan dat de evacuees duurzaam onderdak moeten krijgen, om te voorkomen dat ze na korte tijd opnieuw moeten verhuizen. Wij vreesden voor een situatie waarin de gezinnen van noodopvang naar noodopvang gaan. Deze vrees is nu realiteit geworden. De groep Afghaanse statushouders die wij in Heumensoord spraken, moesten verhuizen naar volgende noodopvanglocaties, waaronder Leeuwarden en Enschede. Voor velen is dit al de derde noodopvanglocatie waarin ze verblijven sinds hun aankomst in Nederland. En wederom is deze opvang tijdelijk; in het geval van Enschede tot juli 2022.

Impact van de uitzichtloosheid en discontinuïteit

Tijdens ons bezoek aan locatie Enschede constateerden we dat de, over het algemeen grote gezinnen van zes tot acht personen, slechts beschikken over één kamer. Er is geen mogelijkheid om zelf een warme maaltijd te koken en er is gebrek aan zinvolle dagbesteding. Bovendien zijn er, door de afgelegen locatie, nauwelijks mogelijkheden om gebruik te maken van faciliteiten in Enschede. De daadkracht en de wil om zelf aan de slag te gaan en het leven weer op te pakken, zoals we die nog wel zagen in Heumensoord, lijken nu verdwenen.

De kinderen zijn inmiddels aan hun tweede of derde school toe. Zij kunnen zich, door de kleine ruimte waarin zij met hun ouders, broers en zussen verblijven, niet onttrekken aan de stress van hun ouders. Bovendien creëert de discontinuïteit in omgeving en onderwijs een onveilige situatie. Het spreekt voor zich dat deze ervaringen zeer nadelig zijn voor de ontwikkeling van de kinderen en voor een succesvolle inburgering van de ouders.

Het is van het grootste belang dat aan deze situatie een eind komt. Bovendien heeft de Nederlandse overheid aangegeven een ereschuld te hebben aan deze Afghaanse evacuees, die zich met gevaar voor eigen leven hebben ingezet voor de Nederlandse troepen in Afghanistan.

Tot slot

Vanwege hun betrokkenheid bij het vinden van een oplossing, sturen wij een afschrift van deze brief aan Jan van Zanen (voorzitter VNG), Theo Weterings (portefeuillehouder VNG), en Milo Schoenmaker (COA). Deze brief zullen wij ook publiceren via onze publieke kanalen.

Wij vragen u vriendelijk binnen twee weken te reageren op onze oproep.

Met vriendelijke groet,

de Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen
tevens Veteranenombudsman

de Kinderombudsvrouw,

Margrite Kalverboer

het College voor de Rechten van de Mens,

Jacobine D.C. Geel
Voorzitter